

International Journal of Mardin Studies
(IJMS), 2023, 4(2), s. 7-20.

**Mardin Eski Hükümet Konağı'nın Dünü
ve Bugününe Dair Gözlemler**

Dr. Öğr. Üyesi Rojat AKSOY IŞIK

Mardin Eski Hükümet Konağı'nın Dünü ve Bugününe Dair Gözlemler*

Rojat AKSOY IŞIK¹

Özet

Tarihî yapılar tarihsel süreç içerisinde birçok bozulmayla karşı karşıya kalmaktadır. Bu yapılar, eski veya yeni işlevleri aracılığıyla tekrardan yaşanabilir hale getirilebilmektedir. Böylece yapının ayakta kalması, zamana karşı direnmesi ve daha görünür hale gelmesi sağlanmaktadır. Çalışmanın amacı Mardin şehir merkezinde bulunan ve 19. yüzyıl yapısı olan Mardin Eski Hükümet Konağı'nın tarihsel süreç içerisindeki durumunu ortaya koyup, şehrin sosyal ve kültürel tarihine katkı sağlamaktır. Bu bağlamda yapının inşa edildiği günden itibaren hangi amaçlara hizmet ettiği araştırılmıştır. Ayrıca eski yapıların kullanımının, şehrin turizmüne ve ekonomisine katkıları vurgulanarak tarihî yapıları yaşatmanın gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Bu kapsamda yapıyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Yapılan araştırma neticesinde yapının tarihi konumu, mimari planları ve görselleri çalışmaya eklenmiştir. Mardin Eski Hükümet Konağı, günümüze kadar iki ayrı amaca hizmet etmiştir. İlk olarak Hükümet Konağı olarak kullanılan yapı, sonrasında Mardin Artuklu Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesinde mimarlık bölüm binası olarak hizmet vermiştir. Yapı boşaltılarak Kültür Bakanlığına devredilmiş ve halen bir işlev kazandırılmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Hükümet Konağı, Mimarlık, Tarihi Yapı, Geleneksel Yapı.

Observations On The Past and Present Of Mardin Old Government Mansion

Abstract

Historical buildings often face various deteriorations over time. These structures can be made habitable again through their old or new functions. This ensures that the structure survives, resists time and becomes more visible. The aim of this study is to reveal the historical process of Mardin Old Government Mansion, which is located in the city centre of Mardin and dates back to the 19th century, and to contribute to the city's social and cultural history. In this context, the purposes it served since its construction have been questioned. In addition, the contribution of the use of old buildings to the tourism and economy of the city was emphasized and the necessity of preserving historical structures was referred to. In this context, a literature review regarding the structure was conducted. The historical location, architectural plans, and visuals of the building have been added to the study through the conducted research. Mardin Old Government Mansion has served two separate purposes up to the present day. Initially, it served as the Government Mansion, and later it served as the Department of Architecture building in the Engineering and Architecture Faculty of Mardin Artuklu University. Finally, it has been observed to be vacant in the present day.

Key Words: Mardin, Government Mansion, Architecture, Historical Structure, Traditional Structure.

* Bu makale, 2020-2023 yılları arasında Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi (BAP) kapsamında yürütülen, İşlev Değişikliği Yapılan Tarihi Yapılarda Fiziksel Değişimler (Mardin 19. yy. Yapıları) adlı çalışmadan elde edilen verilerden yararlanılarak üretilmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, rojataksoy@artuklu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8192-9476.

1. Giriş

Tarihi yapılar, zamanla bozulmayla karşı karşıya kalmaktadır. Bu yapıları uygun koruma teknikleri ile yaşanılır hale gelmesini sağlamak lazım. Bu koruma tekniklerinden biri de yapıyı yeniden işlevlendirmektir. Mardin tarihi yapılar konusunda zengin kentlerimizden biridir. Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, Anadolu'daki eski şehirlerden biri olup Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır. Mardin El-Cezire'nin Diyarbakir bölgesinde bulunmakta olup şehrin ne zaman ve nasıl kurulduğu hakkında kesin bir bilgi yoktur (Taşdemir, 2003: 43). Bu bağlamda Mardin'deki eski yapılar, buraya ev sahipliği yapan medeniyetleri anlama açısından da büyük önem teşkil etmektedir. Mardin'in geleneksel yapı kültürünü oluşturan birçok yapısı (geleneksel evleri, camiler, manastırlar, kiliseler, vb.) bulunmaktadır. Bu yapılardan biri de çalışmanın konusu olan Mardin Eski Hükümet Konağı'dır.

2. Yapının Konumu ve Tarihi

Şekil 1. Mardin Eski Hükümet Konağı (Yapı Kırmızı çerçeve içine alınmıştır. Google Earth)

Yapı, tapu kayıtlarında 135 ada ve 1 parselde geçmekte, konum olarak ise Eski Mardin'de Birinci Cadde'nin uzantısı olan Hükümet Cadde'sinde bulunmaktadır. Yapının etrafında günümüzde onun gibi 19. yüzyıl yapıları olan, Eski Askeri Kışla (Sabancı Kent Müzesi), Eski Vali Konağı bulunmaktadır. 19. yüzyılda yapının da bulunduğu alanda genelde kamu binaları (belediye binası, defterdarlık, Adliye, kışla vb.) bulunmaktaydı. Hükümet Konağı'nın, kârgir (taş) Hükümet Konağı ve hapisane olarak geçtiği de ifade edilmektedir. Yapılan literatür taramasından, yapının 19.yüzyılda inşa edildiği anlaşılacakla beraber yapının ilk inşa tarihi ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşmak mümkün olmamıştır. Bazı kaynaklarda 1877, Diyarbakır Salnamesinde 1874-75 (Düzenli ve Taşar, 2011: 66), Diyarbakır Vilayet Salnamesinde ise 1876 tarihi geçmektedir (Atik, 2021: 45).

3. Yapının Mimari Analizi

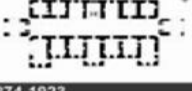
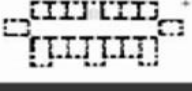
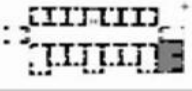
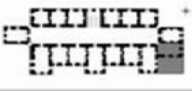
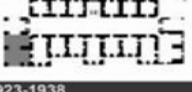
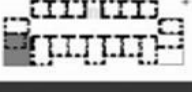

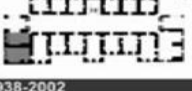

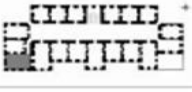

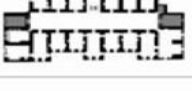
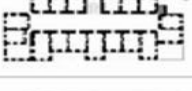

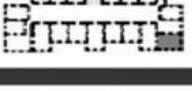

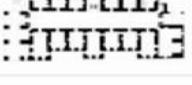
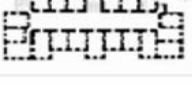
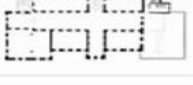
19. yüzyıl yapısı olan bina, günümüzde bodrum, zemin, birinci ve ikinci kattan oluşmaktadır. Mardin yapılarının karakteristik mimari özelliklerini göstermektedir. Yapı, Mardin'in geleneksel yapım tekniği ve malzemesi kullanılarak inşa edilmiştir. Yapım tekniği olarak, doğu ve batı cephesinde revaklar kullanılmıştır. Bodrum, zemin ve birinci katta mekanlar beşik veya çapraz tonozla kapatılmıştır. Sonradan eklenmiş olan ikinci katın tavanı betonarme olup, örtü sistemi çatıdır. İç avlusu olan yapı da kullanılan malzeme tamamıyla Mardin mimarisinin parçası olan taştır. Bodrum katında mazgal tipli pencereler de mevcuttur.

4. Yapının Günümüze Kadar Hizmet Ettiği Amaçlar

Binanın üzerinde yapım senesi ile ilgili herhangi bir kitabe bulunmadığından inşa süresi için kesin bir bilgi verilememektedir. Bina ile ilgili ulaşılan kaynaklarda ilk olarak hükümet konağı olarak inşa edildiği ve uzun bir süre bu amaca hizmet ettiği tespit edilmiştir. Yapı 2002 yılına kadar hükümet konağı olarak kullanılmıştır (Gökhan Baydaş, 2007: 137). Zamanla oluşan ihtiyaçlar doğrultusunda dönemsel eklemeler yapılmıştır (Şekil 2).

Şekil 2'de yapıya hangi yıllarda kaç birim eklendiği taralı bölge ile gösterilmiştir. Buna göre ilk başta zemin ve birinci kat olarak inşa edilen binaya, 1874 ile 1923 yılları arasında üç aşamada doğu ve batı cephesindeki revaklı bölümün eklendiği görülmüştür. 1923 ile 1938 yılları arasında ikinci kat eklenmiştir. 1938 ile 2002 yılları arasında ise ilk aşamada ikinci katın doğu cephesindeki çatı kaldırılıp mekâna dönüştürülmüş, sonraki aşamalarda da batı cephesindeki çatıda da aynı işlem yapılmıştır. Bu da yıllar geçtikçe yapının kullanım ihtiyacına cevap vermesi için mekân eklemelerine ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir.

2002 yılına kadar hükümet konağı olarak kullanılan yapı, sonraki süreçte 2007 yılına kadar boş kalmıştır. Daha sonra yapı Mardin Artuklu Üniversitesine, mühendislik- mimarlık fakültesi olarak kullanılmak üzere tahsis edilmiştir. Yaklaşık 4 yıl süren restorasyon sürecinden sonra 2011 yılından Şubat 2023 tarihine kadar mimarlık bölümüne hizmet etmiştir. Günümüzde Kültür Bakanlığına devredilmiş ve henüz herhangi bir işlevi yoktur.

	zemin kat planı	birinci kat planı	ikinci kat planı
1874			
1. aşama			
1874-1923			
2. aşama			
3. aşama			
1923-1938			
4. aşama	değişiklik yok	değişiklik yok	
5. aşama		değişiklik yok	
1938-2002			
6. aşama	değişiklik yok		
7. aşama			
8. aşama	değişiklik yok		
2011			
9. aşama			

Şekil 2. Yapının dönemsel mimari planları (Düzenli ve Taşar, 2012 :66)

4.1. Yapının Hükümet Konağı (1874- 2002) Olarak Kullanılması

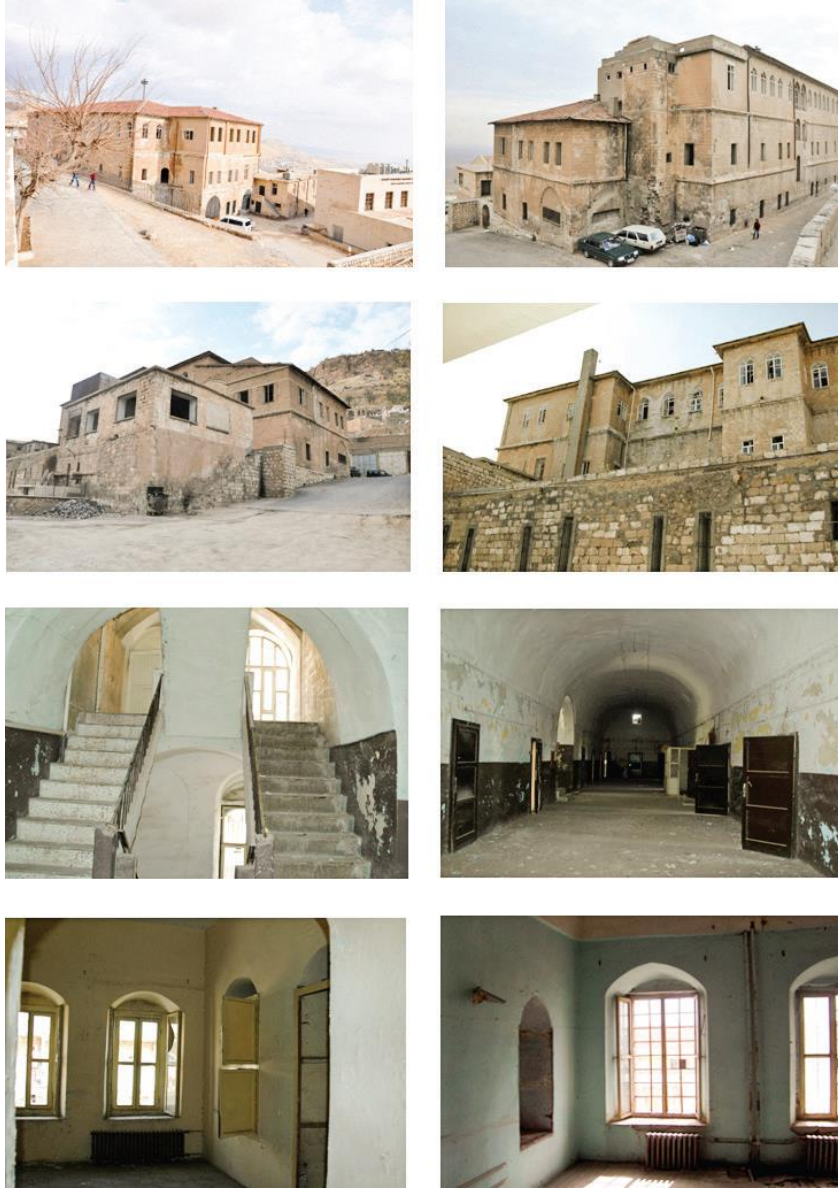
Yapı, yaklaşık olarak 1838 m²'lik alana inşa edilmiş olup 1874 yılından 1923 yılına kadar bodrum, zemin ve birinci kattan oluşmaktaydı. 1923 yılından sonra yapıya ikinci kat eklenmiştir. 2002 yılına kadar hükümet konağı olarak hizmet eden bina, günümüze kadar dönemsel eklentileriyle beraber bodrum, zemin, birinci ve ikinci kat olarak ayakta durmaktadır.

Şekil 3. Binanın Bodrum, Zemin, Birinci ve İkinci Kat Planları (Şanlıurfa Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

Çağlayan'ında (2015: 87) belirttiği gibi 1996 yılına kadar hükümet konağı olarak hizmet eden bina, restore edilene kadar boş kalmış ve bu süreçte en büyük zararı görmüştür. Örnek olarak, herhangi bir işlevi olmayan binanın demir doğramalarının çalınması ve özellikle geçme demir parmaklıkların sökülürken pencerelerin taş sövelerinin zarar görmesi verilebilir. Bu yüzden tarihi binaların daha fazla hasar görmesini engellemek için gerekirse yeniden işlevlendirip yaşanabilir hale getirmek gerekiyor.

Yapı hükümet konağı olarak kullanıldığında mekansal düzenlemesine bakıldığında, bodrum katta tonoz sistemi ile örtünmüş uzun mekanların mevcut olduğu, giriş katında revaklı bölümlerin duvarlarla çevrili olduğu, sağlı ve sollu olan 17 mekanın ve 1 wc'nin olduğu planlarda görülmektedir. 1. ve 2.katta da tüm mekanların duvarlarla çevrili olduğu görülmüştür. İç duvarlarda ve tavanlarda sıvalarda mevcut.

Şekil 4. Yapının hükümet konağı olarak kullanılması sonrası boşaltılmış hali (Çağlayan, 2015 :88)

4.2. Yapının Mardin Artuklu Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü (2007-2023) Olarak Kullanılması

2007 yılında Mardin Artuklu Üniversitesine tahsis edilen yapı, mimarlık bölümüne uygun duruma getirilebilmek için öncelikle proje sürecinden geçmiştir. Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon projeleri bir mimarlık firması tarafından çizilmiş, bu çizimler yetkili merciler ve koruma kurulu tarafından onaylandıktan sonra uygulama süreci başlanmıştır. Bu süreç

yaklaşık 4 yıl kadar sürmüştür. 2011 yılında yeni işlevi için uygun hale getirilen binada eğitim verilmeye başlanmıştır. İhtiyaç duyulduğunda ve bir takım eksiklikler için tekrar revize projeleri yapılmış, yeni işlevine uyumluluğu için aynı süreç yıllarca devam etmiştir. En son çizilen revize restorasyon projelerinin kat planları aşağıda verilmiştir (Şekil 5).

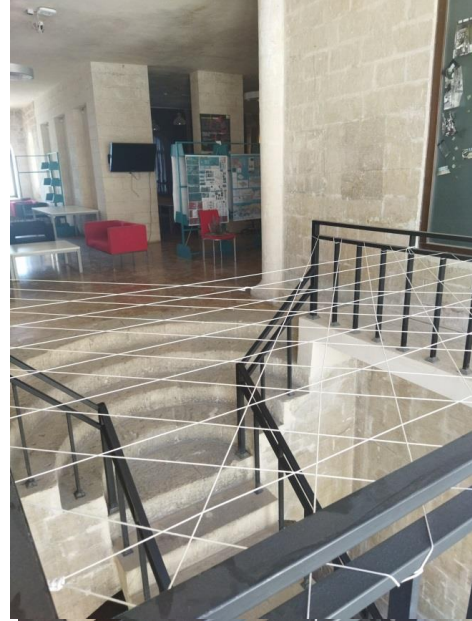
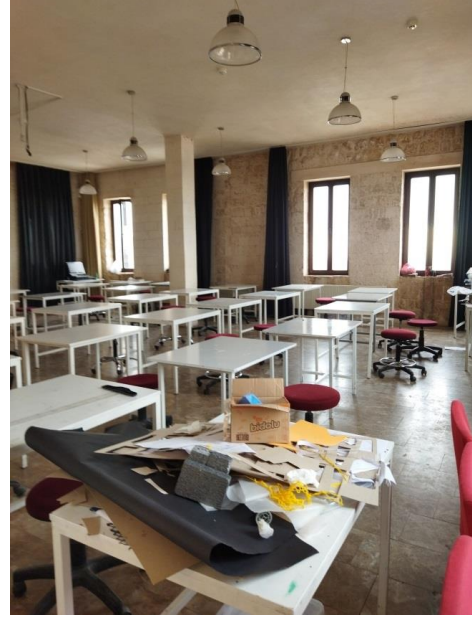

Şekil 5. Binanın Mimarlık bölümü olarak kullanılmasında Bodrum, Zemin, Birinci ve İkinci Kat Planı (Şanlıurfa Koruma Bölge Kurulu Arşivi)

Yapının mekansal düzenlemesine bakıldığında öncelikle batı cephesindeki revaklı bölümü kapatan duvarların olmadığı ayrıca bu cepheye demirden yapılmış bir yangın merdiveninin konulduğu görülmüştür. Mekanların işleve göre adlandırıldığı bodrum katta atölyelerin, giriş katında arşiv, kütüphane, birinci katta öğretim elemanı ve idare odalarının, ikinci katta ise öğrencilerin ders gördüğü açık atölyelerin olduğu planlardan anlaşılmaktadır (Şekil 5). İç duvalarda sıva olmadığı derzler arasında harç olduğu görülmüştür. Ayrıca ikinci katta açık bir teras ta bulunmaktadır. Yapı da çokta hasar olmamakla beraber üstü açık olan mekanlarda rutubetin olduğu, bazı taşlarda bozulmaların oluştuğu görülmüştür.

Şekil 6. Yapının Mühendislik Mimarlık Fakóltesi Mimarlık bölümü olarak kullanılıyorken dıŐtan görünümü (Foto: Rojat AKSOY IŞIK, 2023)

Şekil 7. Yapının Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık bölümü olarak kullanılıyorken içten görüntüler
(Foto: Rojat AKSOY IŞIK, 2023)

4.3. Yapının Günümüzdeki Hali (2023)

Yapının Mardin Arkeoloji Müzesi olarak kullanılacağı söylenip, mimarlık bölümü tarafından boşaltılan bina, günümüzde halen boş durmaktadır. Yapının cephe görüntüleri Şekil 6'da, içten görüntüleri ise Şekil 8'de verilmiştir. Şekil 8'de sol üstte yapının zemin (giriş) katının tonozlu geçiş holü, sol altta ikinci kat atölye bölümü, sağ üstte kütüphane ve sağ altta birinci ve ikinci katı birbirine bağlayan merdivenin günümüzdeki görüntüleri bulunmaktadır.

Şekil 8. Yapının günümüzde içinden görüntüler (Foto: Rojat AKSOY IŞIK)

5. Değerlendirme ve Sonuç

Tarihi yapılar, gerek doğa olayları sebebiyle gerek ise insan eliyle tahribata maruz kalırlar. Bu tahribi en aza indirmek ve yapıyı yaşatabilmek için ne şekilde olursa olsun yapıyı korumak gerekmektedir. Bu yüzden yıllarca bu yapıları korumak için birçok kurum, kuruluş, dernek kurularak aktif olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Bu konunun sosyo-kültürel açıdan önemine ve hassasiyetine dikkat çekilerek birçok çalışma yapılmış, bununla ilgili birçok kanun, yönetmelik ve yönerge çıkarılmıştır.

Bu bağlamda, ICOMOS 2013 Tarihli Bildirgesinde mimari mirası, “İnsanlığın ortak malı olan ve günümüze ulaşmış özgün nitelikleriyle geleceğe aktarılması gereken, farklı ölçek ve nitelikte olan ve tüm değerleriyle, bütünlüklü koruma ilkelerine göre korunması gereken yapı ve yapı gruplarıdır” şeklinde tanımlamıştır. Kültürel miras, geçmiş nesillerden günümüze kadar gelen veya aktarılan, tüm insanlık için bir değer konusu olan evrensel eserlerdir. Bu

kapsamda geçmişten günümüze kadar ulaşabilen ve yaşatılabilen tarihi yapılar, o dönemki toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel birikimlerini ortaya koyar. Söz edilen tarihi yapılar için inşa edildikleri dönemin kentsel ve mimari üslubunu yansıtan birer belge ve semboldür demek yerinde olacaktır. Bundan dolayı bu yapıları korumak gerekmektedir.

Tarihi yapıları korumanın bir yolu da farklı bir işlevle yapıyı hizmete açmaktır. Tarihi bir yapıya yeni bir işlev verilmesi yapının; yok olmaktan kurtarılması, onarımı, bakımı, sürekli kullanımı, kent silüetine olumlu katkısı, tarih bilincinin canlanması ve ekonomik canlanmaya katkısı anlamına gelmektedir (Aydın ve Şahin, 2018: 67). İşlev değişikliği tarihi yapılarda çağdaş bir koruma anlayışı olarak görülmektedir. Tabii işlev değişikliği yapılırken yapıya en az müdahale yapılmalı, kesinlikle yapısal hasara ve değişime gidilmemelidir.

Mardin daha önce de bahsedildiği gibi kültürel, mimari, kentsel miras açısından oldukça zengin bir şehirdir. Mardin, bu zenginliği sebebiyle, UNESCO işletme kılavuzunda "Hayatın Devam Ettiği Tarihi Şehirler" kategorisinde yer almaktadır. Dünyada tarihi zenginliği ile bilinen şehirler, yabancı turistlerin de rağbet ettiği yerler olarak bilinmektedir. "Doğal yapıları ve taş mimarının eşsiz dini ve geleneksel yapılarını içerisinde yaşatan şehir, bir ortaçağ kentini anımsatan "Kültürel Peyzaj Alanı" olarak Dünya Miras Listesi'ne önerilmiştir. Bu çeşitliliğin turizm sektöründe etkili kullanılması durumunda şehrinin gelişimine ayrıca ülke turizmüne yüksek oranda fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda Mardin gibi önemli kültür turizmi potansiyeline sahip bir bölgenin, korunması ve tanıtılması oldukça önemlidir" (Özmen, 2023: 1).

Mardin, tarihi yapılarında (evler, diğer yapılar) taş teknolojisi yapım tekniğinin/geleneğinin temellerini atmıştır. Yapının ana malzemeleri ve mekânın kurgusu, geleneksel yapıların/evlerin tasarımını karakterize eden başka bir etmendir (Alioğlu, 2000: 126).

Mardin'in geleneksel yapım tekniğinin kullanıldığı Eski Hükümet Konağı ve onun gibi birçok yapıyı yaşatabilmek, Mardin'in yerel dokusunu anlamak açısından önemlidir. Eski hükümet konağı Mardin'in geleneksel yapım tekniğiyle inşa edilmiştir. Mardin Eski Hükümet Konağı, 19. yüzyılda inşa edilmiş bir yapıdır ve zamanla tahrip olmaya başlamıştır. Yapının sürdürülebilirliği ve ayakta kalması için işlev değişikliği de yapılmıştır. Yapının inşa edildiğinden beri hizmet ettiği amaçlara bakıldığında ilk olarak hükümet konağı olarak kullanıldığı görülmüştür. Yapı sonraki süreçte, Mardin Artuklu Üniversitesinin Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü olarak kullanılmıştır. Bina günümüzde kullanılmamaktadır. Yapı, hükümet konağı olarak kullanıldığında zaman içerisinde ilk inşa edilen mekânlara bazı eklemeler yapılarak mekân ihtiyaçlarının karşılandığı görülmüştür. İkinci işlevi olan Mühendislik Mimarlık Fakültesinin Mimarlık Bölümü olarak kullanıldığında çok fazla yapısal değişikliğe uğramadığı, bölüme uyumlu hale gelsin diye bazı değişikliklerin yapıldığı tespit edilmiştir. Bu değişiklikler, mimarlık bölümünün ihtiyacını karşılayacak olan mekânsal eklentiler, donanımlar, tefrişler, mobilyalardır.

Yeni işlevine uyum sağlaması için binada yapılan bazı değişikliklere değinmek faydalı olacaktır. Bina, hükümet konağı olarak kullanılıyorken zemin katta, doğu ve batı cephesindeki revaklar duvarlarla kapatılmış, doğudaki revak ıslak hacim olarak kullanılmaktaydı. İç mekân duvar ve tonozlarının tümü tüm katlarda çimento bağlayıcı sıva ile sıvanmıştır. Restorasyon uygulamasıyla raspa yapılmış ama özgün sıvaya rastlanılamamıştır. Sıva sökülünce, sıvanın düzgün kesme taş yüzeyleri daha iyi tutması için çekiçleme işleminin yapıldığı görülmüştür (Çağlayan, 2015: 93). Bölüm için kullanıldığında bu revakları kapatan duvarlar yıktırılmış, duvar yüzeylerinde bulunan sıvalar sökülüştür. Binada en çok müdahale yapılan kat

Cumhuriyet döneminde sonradan yapıya eklenen ikinci kattır. Bu kattaki mekânların duvarları yığma taştan ve döşemesi de betonarmeden oluşmaktadır.

Yapının çürümüş olan ahşap oturtma çatı strüktürü sökülmüş, zamanla nemlenip, rutubet alan betonarme döşeme yıktırılmıştır. Mekânları çevreleyen ara duvarlar da kaldırılmıştır. Zemin kotu ayarlanıp düzleştirilmiştir. Mimarlık bölümü için bu kat tamamıyla atölye katı olarak düzenlenecek olması sebebiyle mekânları birbirinden ayıran tüm duvarlar kaldırılmış, koridora bir dolu bir boş bakacak ardışık biçimde yeni duvarlar örülmüştür. Duvarlar arasında hiçbir bölücü doğrama yapılmamıştır.

Atölye katı olarak dizayn edilen bu katta doğu cephesinde ilk yenileme projesinde çatı olarak kapatılan kısım revize yenileme projesi ile bir terasa dönüştürülmüş, uygulamada bu teras yapılmıştır. Zemini mermer kaplanan taş parapetli terasa, ahşap kaplı çelik konstrüksiyon basamaklı oturma mobilyaları yerleştirilmiştir (Çağlayan, 2015: 99). Öğrenciler, açık bir kamusal alan haline gelen bu terasta dinlenip, sohbet etmişlerdir. Yapının en iyi şekilde mimarlık bölümüne hizmet ettiği görülmüş olup, yapısal olarak çok ciddi bir değişime uğramadığı çizimlerden ve görsellerden anlaşılmaktadır.

19. yüzyıl yapısı olan Mardin Eski Hükümet Konağı, Mardin'in yöresel mimarisıyla yapılmış olması açısından önemlidir. Gerek yapım tekniği gerekse de malzemesiyle dönemi yansıtan bir yapı olarak hem yerel halkın hem de turistlerin ilgisini çekmektedir. Hükümet konağı olduğu zamanlarda da birçok insan tarafından ziyaret edilen yapı olmuştur. Mimarlık bölümüne hizmet ettiği de hem yerel hem de turistler için ilgi odağı olmuştur. Ayrıca hem öğrencilerin hem de akademisyenlerin sıkça uğradığı mekân haline gelmiş, bu bağlamda hem yerlilerin hem de turistlerin en çok uğradığı yapılardan biri olmuştur. Bu bağlamda yapının şehre katkısının önemli düzeyde olduğu görülmekte, gerek ekonomik gerek kültürel açıdan şehrin bir parçası konumundadır. Yapının hem amaca hizmet eden bir bina statüsünde olması hem de Mardin'in tarihi dokusunun bir parçası olması yapıyı özel kılmaktadır. O yüzden bir an önce tekrar korunmaya alınması ve gerekirse yeni bir işlev kazandırılarak yeniden yaşanılabilir hale getirilmesi hem yapı ve hem de mardin için önemlidir. Yapı hangi amaca hizmet ederse etsin, çok müdahale etmeden yapım tekniğini ve malzemesini değiştirmeden koruma ölçütleri çerçevesinde yeniden düzenlenmelidir.

Kaynakça

- Ahunbay, Z. (2009). **Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon**. İstanbul: Yem Yayınları.
- Alioğlu, F. (2000). **Mardin Şehir Dokusu ve Evler**. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Atik, Ö. ve F. (2021). **Merkezileşme Sürecinde Mardin'de İmar ve İnşa Faaliyetleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi FBE.
- Aydın, A. ve Şahin, Ö. (2018). "Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi: Isparta Aya İshotya (Yorgi) Kilisesi'nin Gül Müzesi'ne Dönüşümü". **Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi**, 17, ss. 63-75.
- Çağlayan, M. (2015). **Mardin Eski Hükümet Konağı (Mimarlık Fakültesi) Restorasyonu Uygulaması**. Kargir Yapılarda Koruma ve Onarım Semineri VII, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü, ss. 84-100.

Düzenli, H. ve Düzenli, E. (2019). "100 Yıl Önce-100 Yıl Sonra Mardin: Birinci Cadde ve Halkevi Binası Üzerinden Bir Modern Kent Okuması". **Megaron**, 14(1):103-121, s.107.

Düzenli, H. ve Taşar, Emin S. (2012). "Mardin'de Tarih, Bina ve Mimarlık Katmanları: 19. Yüzyıl Hükümet Konağı'ndan 21. Yüzyıl Mimarlık Fakültesi'ne Dönüşümün Hikayesi". **Arredamento Mimarlık**, 254, ss. 64-78.

Gökhan Baydaş, Ö. (2007). **Diyarbakır ve Mardin'deki Tarihi Kamu Yapıları**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE.

Özmen, M. (2023). **Mardin'in Kültürel Miras Unsurlarının Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasına Yönelik Paydaş Algısı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mardin: MAÜ Lisanüstü Eğitim Enstitüsü.

Şanlıurfa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi.

Taşdemir, M. (2003). "**Mardin**". TDV İslam Ansiklopedisi, C. 28, ss. 43-48. Ankara.

ICOMOS Türkiye (2013), "Mimari Mirası Koruma Bildirgesi,
<http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Duyuru&sira=42&dil=en> (Erişim Tarihi: 11.09.2023).